

ותו מקשינן: אפילו כשמתכוין רק לצחצחו — מי איכא מאן דשרי, הא ודאי שאסור מדרבנן לצחצח משום שזה דומה לעיבוד!

אלא, אי איתמר הכי איתמר:

אמר רב חסדא: במתכוין לעבד או לצחצח לא התירו חכמים כלל, וכשאינו מתכוין, לא שנו אלא שנותן שמן על רגלו בשיעור שיכול השמן הזה לצחצחו, אבל ליתן על רגלו שמן בשיעור שיכול לעבדו — אסור⁽¹⁸¹⁾.

תנו רבנן: לא יצא אדם שגופו קטן במנעל שהוא גדול לו, כי הוא נופל מרגלו, ויש לחוש שיעבינו ארבע אמות ברשות הרבים.

אבל יוצא הוא בחלוק גדול שאינו נופל ממנו.

שהעור מתרכך וזה עיבוד⁽¹⁸⁰⁾, ולכן לא יסוך אדם את רגלו שמן והוא בתוך המנעל או בתוך הסנדל.

אבל, סך הוא את רגלו בשמן, ולאחר מכן מניח אותה בתוך המנעל או בתוך הסנדל, ואינו חושש לאיסור מעבד.

וכמו כן סך אדם את כל גופו בשמן, ואחר כך מתעגל [מתגלגל] על גבי קטבליא [משטח של עור], ואינו חושש משום מלאכת מעבד.

אמר רב חסדא: לא שנו שמותר לסוך רגלו בשמן ולאחר מכן ליתנו במנעל, או לסוך גופו בשמן ולהתגלגל על גבי קטבליא אלא כשמתכוין לצחצחו, אבל אם מתכוין לעבדו — אסור.

ומקשינן: מתכוין לעבדו — פשיטא שאסור!

הרי"ף ז"ל, ובלשון הזה כתב עליו, מה לו ולמחלוקת, דבסך את גופו כשיעור לעבד את קרטבלא ומתעגל עליה, הלוא בידים הוא מעבד, מה לי מעבד בידו ומה לי מעבד בגופו, ואין זה כדבר שאין מתכוין, אבל כעושה הוא בידים, אבל שיעור לצחצחו אינו נראה אלא כמצחצח את גופו.

הערוך השלחן [שכ"ז ס"ד] מסביר שכאשר יש שיעור כדי לעבד העור הוי "פסיק רישא" ולכן אסור.

אמנם מלשון הראב"ד משמע שלא מטעם "פסיק רישא" נאסר הדבר, אלא משום שהוא כמתכוין.

ונראה, שכוונת הראב"ד היא, שאדם שעושה פעולה ואינו מתכוין למלאכה, אבל הוא עושה את הפעולה בצורה כזו שהיא מעידה על כך שהוא מתכוין למלאכה, הרי זה כמתכוין אף

180. כתב הרמב"ם: המרוכך עור בשמן כדרך שהעבדנים עושים, הרי זה מעבד וחייב. [פכ"ג מהלכות שבת ה"ן].

לא נתפרש בדברי הרמב"ם, האם יש איסור מדאורייתא למשוח מנעל בשמן כדי לעבדו. והחיי אדם [כלל ל"ב ס"ה] כתב שיש בזה איסור דאורייתא.

ומדברי המשנה ברורה [שכ"ז ס"ק י"ב] משמע שאין זה ברור לו.

181. הרי"ף הביא את דברי רב חסדא להלכה. בעל המאור חולק עליו וכותב, שרב חסדא סובר שדבר שאינו מתכוין — אסור, אבל ההלכה היא שדבר שאינו מתכוין — מותר, ולכן אפילו אם יש בשמן בשיעור כדי לעבד העור מותר, שהרי הוא לא מתכוין לכך. וזה לשון הר"ן: "והראב"ד ז"ל קיים דברי